

تداوم خشونت و خفقان سیاسی در بحرین

- به مناسبت دومین سالروز آغاز اعتراض ها -

"دولت بحرین نمی تواند صرفاً چون تحمل انتقاد را ندارد، به زندانی کردن مردم ادامه بدهد."

حسیبه حاج صحرایی، معاون خاورمیانه و آفریقای شمالی سازمان عفو بین الملل (1)

1. پیشگفتار

2. "انقلاب فراموش شده بهار عربی" در جزایر مروارید

3. تمامیت گرایی دینی در تداوم سلطه خاندان آل خلیفه

4. اولویت های غرب در قبال "بهار عربی"

5. رویکردها

1. پیشگفتار

حسین الجزیری، جوان 16 ساله بحرینی در جریان تظاهراتی که بروز پنجشنبه، چهاردهم فبروری به مناسبت دومین سالروز ناآرامی ها در "پادشاهی بحرین" برگزار شد، به ضرب گلوله نیروهای امنیتی کشته شد. در این نوشته به مناسبت همین سالروز، تحول اوضاع سیاسی این کشور خلیج فارس، به ویژه اعتراض های گسترده، واکنش نیروهای امنیتی و مواضع دوگانه غرب بررسی می شوند.

2. "انقلاب فراموش شده بهار عربی" در جزایر مروارید

مردم بحرین دو سال قبل (14 فبروری سال 2011) با الهام از "بهار عربی"، به ویژه خیزش آزادی خواهی در تونس و مصر در "میدان مرجان" شهر منامه، پایتخت کشور، گردهم آمدند و با فریادهای آزادی، خواهان اصلاحات دموکراتیک شدند. اما شیخ حامد بن عیسی آل خلیفه، امیر بحرین، ابتدا با گاز اشک آور و سپس با گلوله و به کمک سربازان عربستان سعودی ده ها نفر از معترضان را کشت، صدها نفر را مجروح کرد و بدین ترتیب تلاش نمود تا اعتراض ها را در نطفه خفه کند. از آن زمان به این سو در "انقلاب فراموش شده بهار عربی" (2) چند صد تن کشته شده اند، صدها تن دیگر در زندان های کشور شکنجه دیده اند و در نهایت، هزاران نفر به ویژه داکتران و پرستارانی که به تداوی قربانیان و زخمیان پرداخته بودند، از کار برکنار شده اند. با وجود گزارش یک هیئت مستقل تحقیق مبنی بر این که متهمین تحت فشار و اجبار اعتراف کرده اند، تعداد زیادی از معترضان به

حبس های بین پنج تا پانزده سال محکوم گردیدند. از جمله نبیل رجب، رییس موسسه حقوق بشر بحرین به سه سال زندان محکوم شد. اتهام او "سازماندهی تجمعات غیر قانونی" اعلام شده بود. (3)

شورای حقوق بشر سازمان ملل در گزارشی در مورد بحرین، 170 پیشنهاد را برای بهبودی وضعیت حقوق بشر در این شیخ نشین خلیج مطرح کرده که از جمله برخی از این پیشنهادها به نحوه برخورد با فعالان حقوق بشر و رفتار با بازداشت شدگان در جریان تظاهرات ارتباط دارند. (4)

3. تمامیت گرایی دینی در تداوم سلطه خاندان آل خلیفه

سرکوب اعتراض ها در شیخ نشین بحرین، محصول یک سلسله رویدادهای تصادفی نبوده، بلکه این پرخاشگری آل خلیفه علیه فریادهای آزادی و دموکراسی، فرآورده نظام تمامیت گرایی دینی است که از حمایت گسترده برادران عقیدتی دیگر در منطقه برخوردار است و همزمان در رابطه تنگاتنگ با اهداف استراتژی یک غرب شکل می گیرد.

خاندان آل خلیفه، که از اعراب شبه عربستان بودند، در سال ۱۸۲۰ میلادی در وابستگی و همکاری با بریتانیای کبیر قدرت سیاسی را در مجموع الجزایر بحرین - متشکل از 33 جزیره - به دست گرفتند. آل خلیفه از آن زمان به این سو با وجود اعلام "استقلال" کشور در سال 1971، در سایه پریشان پوشان ریاض و چتر حمایتی بریتانیا و ایالات متحد امریکا با "دست آهنین" حکومت می نماید. (5) آل شیخ حامد بن عیسی آل خلیفه که در سال 1999 قدرت را در دست گرفت، از آن زمان به این سو در جهت تداوم و ثبات نظام استبدادی کرسی نشینان منامه از هیچ گونه خفقان سیاسی، سرکوبی نظامی، اختناق اجتماعی و در اخیر "تطهیر مذهبی" در ارگان های دولتی خودداری نمی نماید. در بحرین اشغال تمام کرسی های کلیدی دولتی به مثابه ملکیت شخصی در انحصار خاندان آل خلیفه قرار دارد. به طور نمونه می توان از این کرسی ها یاد کرد:

- شیخ حامد بن عیسی آل خلیفه، پادشاه کشور،
- خلیفه بن سلمان آل خلیفه، نخست وزیر،
- علی بن خلیفه بن سلمان آل خلیفه - با دو تن دیگر از آل خلیفه - از جمله چهار معاون نخست وزیر،
- می بنت محمد آل خلیفه، وزیر فرهنگ،
- احمد بن محمد بن حامد بن عبدالله آل خلیفه، وزیر مالیه،
- خالد بن احمد بن محمد آل خلیفه، وزیر امور خارجه،
- رشید بن عبدالله بن احمد آل خلیفه، وزیر داخله،
- خالد بن علی آل خلیفه، وزیر عدلیه و امور اسلامی،
- خالد بن احمد بن سلمان آل خلیفه، وزیر دربار، و
- محمد بن عبدالله آل خلیفه، وزیر دفاع (6)

شیخ حامد در اوایل سالروز خیزش آزادی و دموکراسی در بحرین به شکل پیشگیرانه و برای اغوای افکار جهانیان کشورش را "سرزمین آزادی، عدالت و دموکراسی" خواند. (7) در حالی که سازمان عفو بین الملل (amnesty international) در دومین سالگرد ناآرامی های بحرین، خواهان آزادی زندانیان عقیدتی در این کشور شد، و رسانه های گروهی از دستگیری شمار زیادی از فعالان طی چند روز گذشته توسط نیروهای دولتی خبر داده اند. (8) براساس گزارش "خانه آزادی" (Freedom

(House)، یک بنیاد حقوق بشر امریکایی، در جدول مقیاس "آزادی های اجتماعی و سیاسی" بحرین در ردیف آخرین کشورهای قرار می گیرد که "فاقد آزادی" می باشند. (9)

علل اعتراض های باشندگان جزایر مروارید را نباید تنها و تنها در اختناق سیاسی و اجتماعی خلاصه کرد. بلکه شکاف روزافزون ثروت و عایدات بین آل خلیفه و گماشتگان این خاندان از یک سو و قشرهای مستمند که تحت خط قرمز فقر زندگی می نمایند و از بیکاری دوامدار رنج می برند از سوی دیگر، نیز نقش بارزی در این اعتراض ها بازی می نماید. عاید سرانه در بحرین در سال 2012 بر 20 هزار الر امریکایی بالغ می گردید و به این اساس این کشور در قطار نخستین 50 کشور جهان با زیادتین عاید سرانه قرار می گیرد. ولی جریده "رشد اقتصادی بحرین" (Bahrain Economic Growth) گزارش می دهد که - نظر به توزیع غیرعادلانه عاید و آن هم به اساس شاخص جینی - 21,9 درصد اهالی بحرین مطابق به 27 درصد خانواده ها در این کشور غنی تحت خط فقر اقتصادی و اجتماعی زیست می نمایند. (10)

بیشتر از 70 درصد جمعیت بحرین را اهل تشیع تشکیل می دهند، که نه تنها در کنار بخشی از اهل تسنن کشور با فقر اقتصادی و بیکاری دست به گریبان می باشند، تحت اختناق سیاسی و تظلم مذهبی سلفی ها و پیروان "وهابیت" آل خلیفه نیز به شکل مزمن رنج می برند. از این نگاه اگر در اعتراض های گسترده بحرین علیه آل خلیفه نقش شیعیان چشم گیر می باشد، حیرت انگیز نیست. ولی این تلاش کرسی نشینان در منامه که سرکوبی سیاسی جنبش آزادی خواهی کشور را تنها رنگ مذهبی می دهند، اغواگرانه است. این ادعا در نتیجه به تیوری "توطئه خارجی"، بخوان ایران منتج می گردد. آل خلیفه در این راه که "تقصیرهای خیزش های مردمی" را به مثابه "ستون پنجم" بخواند، با برادر عقیدتی خود، عربستان سعودی هم نظر می باشد. این همسویی در نتیجه نظر به اهمیت استراتژیک این منطقه و همکاری این کشورها با غرب، از پشتیبانی های گسترده سیاسی و نظامی، به ویژه ایالات متحده امریکا و بریتانیای کبیر برخوردار می باشد.

4. اولویت های غرب در قبال "بهار عربی"

با تفاوت های چشمگیر نظر به گذشته ها که اهمیت استراتژیک کشورهای پیرامونی در شکل گیری سیاست خارجی غرب نقش تعیین کننده داشت، از زمان حملات تروریستی در نیویارک و واشنگتن در ماه سپتامبر سال 2001 به این سو، مبارزه با "دهشت افگنی بین المللی" از اولویت ویژه برخوردار می باشد. از سوی دیگر حکومت های غرب خود را حامی پیام دموکراسی و آزادی های سیاسی در کشورهای پیرامونی می دانند.

اگر اهداف دفاع از امنیت ملی درون کشورهای غربی - فورموله شده در مبارزه با تروریسم - و خواسته های استراتژیک آنها در همخوانی با نظام های دموکراتیک قرار بگیرند، غرب نه تنها حامی نظری آزادی های سیاسی خوانده می شود، بلکه نقش حامل را در پیاده کردن این آرمان سیاسی نیز بازی می نماید. ولی زمانی که ایجاد زمینه های آزادی در کشورهای پیرامونی در رویارویی با اولویت های غرب - امنیت ملی و اهداف استراتژیک - تصور گردد، غرب به پشتیبانی نظام های اقتدارگرا شتافته و با گسترش چتر حمایتی سیاسی و نظامی خود، این کشورها را در حلقه وابستگی بیشتر خود قرار می دهد. غرب در نتیجه در جهت استقرار نظام های سلطه گرا وارد کارزار می گردد. از این طریق می توان به عمق سیاست دوگانه غرب، به ویژه در "بهار عربی" پی برد.

بر خلاف سوریه، موقعیت جغرافیایی و استراتژیکی بحرین در پیوند ناگسستنی با شورای همکاری خلیج (Gulf Cooperation Council) منجر به آن گردیده است که غرب، به ویژه ایالات متحده آمریکا از مواضع نظام های تمامیت گرای خلیج پشتیبانی نماید. شورای همکاری خلیج که در ماه می سال 1981 پایه گذاری گردیده است، شامل این کشورها می باشد: عربستان سعودی، کویت، امارات متحده عربی، بحرین و قطر. با درنظر داشت اهمیت تنگه هرمز، از آنجایی که شورای همکاری خلیج بیش از نصف صادرات نفت کشورهای اوپیک (OPRC) را تولید می کند، از اهمیت حیاتی برای غرب برخوردار می باشد. (11) از همین نگاه بحرین پایگاه ناوگان پنجم نیروی دریایی ایالات متحده آمریکا بوده و مسوولیت حفظ منافع غرب را در خلیج فارس، خلیج عدن، دریای سرخ و دریای عمان بر عهده دارد. (12) قابل توجه این که وزارت خارجه بریتانیای کبیر در جنوری 2012 نام های 26 کشور را در یک فهرست ناقصین حقوق بشر قرار داد، اما نام بحرین در این فهرست دیده نمی شود. (13) به اساس گزارش سیود دوپچه سایتونگ – Sueddeutsche Zeitung -، روزنامه معتبر جمهوری فدرالی المان، حکومت این کشور در سال 2012 به صادرات افزار جنگی به "شورای همکاری خلیج" با ارزش 1,42 میلیارد یورو (در حدود 1,84 میلیارد دالر امریکایی) صحه گذاشته است. در حالیکه ارزش صادرات جنگ افزار های المانی به کشور های عضو این شورا در سال 2011 به 570 میلیون یورو (در حدود 741 میلیون دالر) بالغ میگردد. (14) نظر به مقررات و لوایح صادراتی جمهوری فدرالی المان، این کشور بایست از فروش و صادرات جنگ افزار ها به "مناطق تشنج آمیز سیاسی" خودداری نماید. به نظر احزاب مخالف حکومت مرکزی المان، "شورای همکاری خلیج" یک حوزه تشنج آمیز میباشد. از اینکه، این جنگ افزار ها علیه خیزش های آزادی خواهی و سرکوبی معترضان بکار برده میشوند، رویداد های بهار عربی در دو سال گذشته به وضاحت گواهی میدهند.

5. رویکردها:

(1)

http://www.bbc.co.uk/persian/world/2013/02/130213_u14_bahrain_a_mnesty.shtml

(2) این اصطلاح را مهدی حسن، سردبیر سیاسی هفته نامه نیو استیتسمن New Statesman، برای نخستین بار در سال 2012 بکار برده است.

file:///H:/Texte/L%C3%A4nder/bahran/120214_009-times-bahrain.htm

(3)

file:///H:/Texte/L%C3%A4nder/bahran/120816_009-bahrain-human_rights.shtml

(4)

file:///H:/Texte/L%C3%A4nder/bahran/120919_I03_rln_bahrain.shtml

- (5)
<http://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%A8%D8%AD%D8%B1%DB%8C%D9%86#.D8.A7.D9.82.D8.AA.D8.B5.D8.A7.D8.AF>
- (6)
<https://www.cia.gov/library/publications/world-leaders-1/world-leaders-b/bahrain.html>
- (7)
<http://www.mofa.gov.bh/Default.aspx?tabid=7824&language=en-US&ItemId=2203>
- (8)
file:///H:/Texte/L%C3%A4nder/bahran/130217_l31_bahrain_terroristcell_violence.shtml
- (9)
http://www.freedomhouse.org/sites/default/files/FIW%202013%20Booklet%20-%20for%20Web_0.pdf
- (10)
[http://www.bahrainedb.com/uploadedFiles/Bahraincom/BahrainForBusiness/BEQ%20Q3%202011%20\(20%2012%202011\).pdf](http://www.bahrainedb.com/uploadedFiles/Bahraincom/BahrainForBusiness/BEQ%20Q3%202011%20(20%2012%202011).pdf)
- (11)
<http://www.jstor.org/discover/10.2307/41394172?uid=3737864&uid=2&uid=4&sid=21101683159453>
- (12)
<http://fa.wikipedia.org/wik>
- (13)
file:///H:/Texte/L%C3%A4nder/bahran/120214_009-times-bahrain.htm
- (14)
<http://www.sueddeutsche.de/politik/ruestungsindustrie-deutschland-verdoppelt-waffenexporte-in-golfstaaten-1.1606668>